

Tegnap a tereben

2009 május 09. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [1](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Hamvas Béla 1897 március 23-án született a felvidéki Eperjesen, evangélikus lelkészi családba. Édesapja 1898-ban magyar–német szakos tanári állást vállalt a pozsonyi Evangélikus Lyceumban, ezért a családja oda költözött. Hamvas érettségi után, 1915-ben önkéntes katonának jelentkezett. 1916-ban súlyos idegsokkal hadikórházba került, egy évvel később Szlovéniában a csapatszállító szerelvényt bombatalálat érte, ?t a légnyomás maradandóan megsebesítette. 1948-ban B-listázták és kényszernyugdíjazták. Földm?ves igazolványt váltott ki, amelyben munkahelyül sógora szentendreai kertjét jelölte meg. 1948 és 1951 között földet m?velt, gyümölcsöt

termesztett.

1968 november 7-én, Budapesten agyvérzésben halt meg, Szentendrén temették el.

Az 1970-es évekig Hamvas művei csupán kéziratos/gépelte formában voltak hozzáférhetőek. A nyolcvanas évektől indulhatott meg a nyilvános recepció, először *A világválság* (1983), majd a nagyszabású regény, az akkor még enyhén cenzúrázott *Karnevál* (1985) jelenhetett meg.

Hamvas Béla munkásságát 1990-ben posztumusz Kossuth-díjjal ismerték el.

Tegnap a tereben töltöttem szolgálatomat. Némiképp csodálkoztam, miért engem osztanak be, hiszen vannak nálam sokkal jobb szemű legények, de hát a parancs az parancs. Amúgy meg egyáltalán nem bántam, az idő jó volt, a napfelkelte ott ért, és az mindig nagy élmény.

Bámultam is a tőzgyólyót, amíg a szemem bírta, s mikor már nem bírta, körbe kezdtem forogni, hiszen ez a dolgom. Nem volt semmi különös, hűs és gyenge északkeleti szelecske zizgette a vitorlákat, a víz alig fodrozódott, a láthatáron semmi mozgás, távol voltunk a rendes útvonalaktól. Miután mindezeket megállapítottam, biztos, ami biztos, felvettem a gukkert, ez különben is előírás nálunk: óránként legalább egyszer messzelátóval körütekinteni, s aprólékos vizsgálatba kezdtem keletre az óramutató járása szerint. Megint az előbbi eredmény látszott egészen addig, míg visszatértem keletre, oda, ahol az alacsonyán álló nap még most is zavarta a pontos észlelést. Itt láttam meg valamit, de hogy mit, az nem volt világos. Először kicsiny pont látszott, mely szemlátomást növekszik, de mikor elég nagy volt, és elvettem a csövet szemem elől, akkor nem láttam semmit! Életemben nem hallucináltam, most persze kivert a hideg veríték. Ismét felemeltem az optikát, és tessék: az az izé megint ott van! Kíáltani akartam a tisztnek, de nem jött ki hang a torkomon. A távcsövet kezdtem nézni a frontlencse felől, de nem lettem okosabb. Mindegy, gondoltam, lássuk, amit nem látunk, illetve mégis látok... Mikor ismét belenéztem a készülékbe, az a valami kitöltötte a képmezőt, és sötétből kezdett világossá válni. Lassan nőtt fényessége, s mikor meghaladta környezetét, még egyre fokozódott. Szerződött anélkül, hogy szememet bántotta volna, s ahogy szerződött, lassan egy kép bontakozott ki, eleinte tökéletesen érthetetlenül és oda nem illően: egy afrikai táj, előtérben oroszánok, háttérben zsiráfok, körben a sajátos szavannai növényzet. S mindez a múlt században szokásos grafikák technikájában! S amint bámultam, mintha feléledt volna a kép, de aztán mégsem... Lassan távolodni kezdett, s nézőpontom behátrált egy alagútba. Majd egyre hátrálva, egyszer csak a konyhában találtam magam: nem akármilyen konyhában, hanem a konyhában, ahol kisgyermekként, testvéreimmel együtt és az időjárás függvényében, cseperedésünket lebonyolítottuk. Az alagút innenső vége a sparhert alatt felhalmozott gyújtós mögött ért véget, és itt kell megállapítanom, hogy az egész jelenet nem volt más, mint egy régi gyermekkori álmom ismétlődése. Hamar ráismertem: korát nem tudom megmondani, de valószínűleg nem voltam még hatéves, és annakidején szörnyű módon nyomasztott, olyannyira, hogy máig megmaradt bennem. Az afrikai jelenet valamely, apám könyvtárában bőséggel megtalálható Széchenyi vagy Kittenberger könyvből származik, bár azok fényképekkel vannak illusztrálva.

Azután ott fenn, a távcsőbe bámulva, sorra következtek a hasonlóan ódon jelenetek: vala-melyik ismerős család kertjében, apám lefényképezte minket öcsémrel kettesben, de én tökéletesen átérezve az aktus hiábavalóságát, megpróbálok elsomfordálni. Végül a fénykép elkészült, ma örülök, hogy megvan, de a jobbik eszemmel tudom, hogy nekem volt igazam... S nagyanyám, a mama, zalabéri házával, minden kellékével: a szünidei barátokkal, a kutyával, a zalai fürdésekkal, ahol még élt a hagyományos gyerekközösség: a nagyobbak, tizennégy-tizenhatévesek gondosan ügyeltek, hogy minden kicsit mindennap legalább egyszer belehajítsanak a folyóba, tanuljon úszni! Azután a ladik, mit egyik évben az áradás hozott fentről: felcipelték a malom menti zúgó fölé, majd következett a nagy halál, vadevezés deszkákkal a zúgón, a csónak fenekén reszkető önmagammal. S az egészet az az arany fény sugározza át, amely meghatározta ezeket a nyári vakációkat, és egyszer s mindenkorra tökéletesen és kétségbevonhatatlanul igazolta és igazolja számomra Hamvas Béla munkásságát. Mert ezt a fényt csak ketten láthatják: a mindenkori Gyermek és a Mester. Aztán a gyermek felnőtt lesz, elvakul, és amiről annak idején nem beszélt, mert hiszen nyilvánvaló, végleg elveszik számára. Soha többé nem láthatja, hacsak nem itt fenn a tereben.

Pogány István

Szerző a Flag Polgári Műhely tagja

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyaláztáról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló
